

CEDRUL ÎN SCRIERILE BIBLICE ȘI PE TĂBLIȚELE CUNEIFORME

CONSTANTIN ITTU

Muzeul Național Brukenthal
constantin.ittu@brukenthalmuseum.ro

Cuvinte cheie: cedru, Biblie, cuneiforme, istorie antică, teologie

Keywords: Cedar, Bible, cuneiforms, Ancient History, Theology

Scopul acestui articol este acela de a analiza rolul și importanța cedrului după cum reiese din textele tăblițelor cuneiforme sau din Biblie. Conform acestor surse, cedrul nu poate fi privit ca un simplu copac, ci ca un important element ce ține de credințele religioase ale antichității, simbolismul său teologic fiind unul extrem de bogat. Autorul încearcă să cerceteze toate aceste aspecte așa după cum reies ele atât din textele cuneiforme prefilosofice, cât și din Vechiul Testament.

Specialiștii în geoistorie afirmă că cedrul, privit ca făcând parte din rândul coniferelor, a existat pe întregul cuprins al emisferei nordice, dar în perioada celei de a treia glaciațiuni a devenit o raritate, fiind aproape pe cale de dispariție. După aceea perioadă, arborele respectiv se găsea în zone precum Himalaia, Munții Libanului, pe câteva arii din Munții Taurus și Anti-Taurus, din Turcia actuală, precum și în Cipru ori în Munții Atlas din Maroc. În conformitate cu unele izvoare istorice, era de întâlnit și în Munții Zagros, cel puțin până în mileniul al IV-lea î. Hr¹.

Dar arborele în discuție este găsit nu doar pe arii geografice mai mici ori mai mari, ci, deopotrivă, în textele scripturistice și în cele anterioare acestora, în cele cuneiforme. Ne-am propus să urmărim nu un sistem cronologic de prezentare a „subiectului” nostru, ci unul care să ne ofere posibilitatea de a-l cunoaște din *aproape* (Biblie) în *depărtare* (textele cuneiforme).

Libanul antic se putea mândri cu un astfel de arbore, cunoscut în ebraică sub numele de *'erez*, în greacă drept *kedros*, iar în latină *Cedrus Libani*. Lemnul, prețuit pentru durabilitatea sa, ar fi fost folosit pentru construirea casei lui David (2 *Regi* 5, 11), a Templului lui Solomon (3 *Regi* 5, 6–10) și a noului Templu, cel ridicat după întoarcerea din robia babiloniană (*Ezra* 3, 7). Se spune că Solomon ar fi avut care de război din cedru, dar hermeneutica vetero-testamentară sugerează că ar fi fost vorba, de fapt, de lectici (*'appyriôn*), nu de care de luptă (*Cîntarea Cîntărilor* 3, 9)². Să zăbovim o clipă asupra textelor sacre menționate în rândurile de mai sus, spre a putea avea în detaliu referințele în discuție.

– construcția casei lui David: *În vremea aceea a trimis Hiram, regele Tirului, soli la David și lemn de cedru, tâmplari, pietrari și zidari, și aceștia au făcut casă lui David* (2 *Regi* 5, 11);

¹ Szabó 1981, p. 5.

² *Dicționar Biblic* 1995, p. 256.

– construcția Templului lui Solomon: *Așadar poruncește să taie pentru mine cedri din Liban; și iată robii mei vor fi împreună cu robii tăi; și eu îți voi da plată pentru robii tăi cât vei hotărî tu, că tu cunoști că la noi nu sunt oameni care să știe a tăia lemnele așa ca Sidonienii".../ Și a trimis Hiram la Solomon să-i spună: "Am auzit pentru ce ai trimis la mine și îți îndeplinesc toată dorința ta pentru lemnul de cedru și lemnul de chiparos./ Robii mei le vor scoate din Liban la mare și eu cu plutele le voi duce pe mare la locul care ni-l vei hotărî; și acolo le voi descărca și tu le vei lua; însă și tu să plinești dorința mea: să aduci pâine pentru casa mea!"/ A dat deci Hiram lui Solomon lemn de cedru și lemn de chiparos, toate tocmai după dorința lui. (3 Regi 5, 6–10).*

– construcția celui de al doilea Templu, cel ridicat după exilul din Babilon: *Și au început a da argint pietrarilor și dulgherilor, iar Sidonienilor și Tirienilor bucate și băutură și untdelemn, ca să aducă pe mare la Iafa lemn din Liban, după învoirea dată lor de Cyrus, regele Perșilor. (Ezra 3, 7).*

– cât despre carele sau lecticile lui Solomon³, iată ce găsim în Biblie: *Regele Solomon și-a făcut tron de nuntă din lemn de cedru din Liban (Cântarea Cântărilor 3, 9).*

Cedrul poate atinge o înălțime de patruzeci de metri, motiv pentru care autorii scrierilor vetero-testamentare l-au folosit spre comparație cu statura omului (*Ezechia 31, 2; Amos 2, 9*), simbolizând grandoare (*Ps. 91, 12*) ori măreție (*2 Regi 14, 9*). Înțelesul termenului ebraic *'ezrah* din *Ps. 36, 35* (*Văzut-am pe cel necredincios înalțându-se și fălindu-se ca cedrii Libanului*)⁴, este neclar: unii îl comentează – nu-l traduc, aici e vorba despre interpretare – ca fiind *dafin*, alții *cedru din Liban*, iar o a treia categorie *copac verde*⁵.

Falnic precum stejarul, cedrul poate fi și el umilit dacă este folosit drept copac sacru de neamurile de idolatri, în situația în care acei închinători la idoli își aveau locurile de cult pe *munții înalți și pe colinele mândre*. Din *Isaia* aflăm că *Domnul Savaot va avea ziua Lui, se va ridica împotriva a tot ceea ce este mândru și semeț și-l va pogorî./ Împotriva cedrilor Libanului și stejarilor celor înalți ai Vasanului./ Împotriva tuturor munților înalți și colinelor celor mândre./ Mândria omului va fi pogorâtă și semeția celor muritori va fi smerită; în ziua aceea numai Domnul va fi înalt;/ Și toți idolii vor pieri (Isaia 2, 12–18).*

Și totuși falnicul arbore rămâne o creație minunată a Divinității, căci Psaltirea are, nu de puține ori, tocmai acest copac drept subiect⁶. Împreună cu multele lucrurile create, cedrul trebuie să dea slavă lui Dumnezeu: *Lăudați pe Domnul din ceruri, lăudați-L pe El întru cele înalte./ Lăudați-L pe El toți îngerii Lui, lăudați-L pe El toate puterile Lui./ Lăudați-L pe El soarele și luna, lăudați-L pe El stelele și lumina./ Lăudați-L pe El cerurile cerurilor și apa mai presus de ceruri/ Să laude numele Domnului, că El a zis și s-au făcut, El a poruncit și s-au zidit.// Munții și toate dealurile, pomii cei roditori și toți cedrii (Ps. 148, 1-5, 9). În Psalmul facerii lumii (Ps. 103), care se rostește la începutul Vecerniei în lumea ortodoxă, subiectul nostru apare în contextul: *Sătura-se-vor copacii câmpului, cedrii Libanului pe care i-ai sădit; acolo păsările își vor face cuib (Ps. 103, 18).**

*

³ *Dicționar Biblic* 1995, p. 256.

⁴ În versetele 35–36 ale Psalmului 36 mesajul este unul moralizator, etic: *Văzut-am pe cel necredincios înalțându-se și fălindu-se ca cedrii Libanului./ Și am trecut și iată nu era și l-am căutat pe el și nu s-a aflat locul lui.*

⁵ *Dicționar Biblic*, p. 256.

⁶ *Cocagnac* 1997, p. 134.

După cum arătam în paragrafele anterioare, după lumea *apropiată* nouă, după lumea Bibliei, ne propunem să ne *îndepărtăm* cronologic spre lumea cuneiformelor, motiv pentru care vom vorbi acum despre calitățile arborelui în discuție, calități observate de popoarele orientale anterioare Exodului și viețuind în afara perimetrului Țării Sfinte, care, pentru noi, cei de azi, au avut ca punct comun tocmai ceea ce ne interesează: scrierea cunieformă.

Cedrul a jucat un rol important în cultura materială și spirituală a popoarelor Orientului Antic. A fost căutat pentru rășina și lemnul său, de asemenea pentru fructele și uleiul ce putea fi extras și care – după cum au observat anticii – era rezistent la putrezire, având totodată capacități de prezervare, de conservare a obiectelor. Oamenii au fost, de asemenea, atrași de culoarea deosebită a lemnului său, de parfumul deosebit al rășinei și, nu în ultimul rând, de calitățile curative ale uleiului de cedru. Textele cuneiforme având ca subiect practicile religioase vorbesc despre utilizarea lemnului de cedru, a *sângelui de cedru* (rășina), precum și despre cenușa obținută din arborele cu pricina atât în practicile sacerdotale, cât și în cele medicale din Assyria și în zone adiacente acesteia⁷. De altfel, cedrul a fost privit ca arborele nimerit atât la construcția de case, cât și la cea de corăbii ori bărci, fiind rezistent la apă. Și nu doar pentru atât, deoarece arborele cel mândru era potrivit pentru coloane, pentru elemente ori ornamente de acoperiș.

De reținut însă faptul că aluzii ori trimiteri explicite la frumusețea și maiestruozitatea cedrului se întâlnesc în operele – literare, istorice ori cu un caracter științific – Antichității orientale din diverse perioade și din diverse epoci istorice. Un adevărat reper în domeniu îl constituie *Epopaea lui Ghilgameș*, în diferitele ei variante ajunse până la noi: babiloniană veche, asiriană etc. Acest poem este divizat în douăsprezece tăblițe, iar aproape toate textele akkadiene provin de la biblioteca lui Assurbanipal din Ninive⁸, suveran care a pus următoarea inscripție la intrarea acesteia: *Am dobândit tainicele bogății ale tuturor cunoștințelor pe care scribii de odinioară le-au deținut... am citit frumoasele scrieri ale sumerienilor și ascunsele însemnări ale akkadienilor; am descifrat inscripțiile săpate în piatră anterioare Potopului*⁹.

De reținut faptul că unele cuvinte ori expresii privind cedrul se găsesc și în limbajul poetic al unor opere realizate în alte limbi ale timpului, precum hittită ori hurită. O temă predilectă a realizărilor literare în discuție este cea privitoare la eforturile pentru găsirea unui munte acoperit cu cedri sau a unui loc ascuns, greu accesibil, în care se află o pădurice de cedrii. Aflăm astfel că era un efort aproape supraomnesc să poată fi găsit autenticul cedru sau autentică pădure din astfel de arbori – și din acest motiv, intervenția zeilor devenea inevitabilă, atât accesul la locul cu pricina, cât și reușita îl obligau pe erou la adevărate expediții cu parfum de epopee¹⁰.

În conformitate cu opiniile specialiștilor, Ghilgameș a fost un personaj real, rege al Urukului, cândva, în secolul al XXVIII-lea sau al XXVII-lea î. Hr. Spre sfârșitul mileniului al III-lea î. Hr., el a fost considerat a fi judecătorul lumii subpământene, a celei chtoniene, și, în consecință, onorat ca având atribute mitice¹¹. Mărețele construcții din orașele sumeriene au fost legate de numele lui Ghilgameș, iar ideea care străbate textele a fost aceea că astfel de construcții sfidează secolele, iar constructorii lor – epic:

⁷ Szabó 1981, la p. 5 și 105, n. 16.

⁸ *Gândirea asiro-babiloniană* 1975, p. 105.

⁹ Ittu 2008, p. 3.

¹⁰ Szabó 1981, p. 7–8.

¹¹ Szabó 1981, p. 8.

Ghilgameș, constructorul lor – a(u) învins moartea. Direct sau indirect, în poetica timpului, figura lui Ghilgameș nemuritorul – a eroului *însetat de nemurire*¹² – poate fi asociată cedrului, copac având aceleași caracteristici de imortalitate.

De fapt, acest real rege al Urukului a devenit nu numai erou de legendă, ci și o figură proeminentă în gândirea prefilosofică – prefilosofia sau protofilosofia existând doar ca spiritualitate mitică¹³ – a Mesopotamiei antice¹⁴, dovadă fiind poemul care-i poartă numele și care ne este cunoscut din versiuni în mai multe limbi. Versiunea primă care a ajuns până în zilele noastre, versiune datând din secolul al XXI-lea î.Hr., nu este și cea mai veche, care, după toate probabilitățile, a avut aproximativ 3.600 de versuri¹⁵.

Plot-ul ar fi următorul: Ghilgameș este un suveran rău care-și auptește supușii. Aceștia se plâng zeului Anu care îl crează pe Enkidu și îl trimite împotriva lui Ghilgameș, dar acesta îl învinge pe eroul nou-creat. După aceea, adversarii devin prieteni și pornesc împreună împotriva uriașului Humbaba pe care-l răpun. Enkidu nu este doar un personaj de epopee, ci simbolul forței omenești primare, simbol reluat, după sumerieni, în literatura mitografică babiloniană și akkadiană. Mitul lui Enkidu poate să simbolizeze destinul omenirii, personajul fiind *lullu* („omul”) prin excelență, plămădit din lut de zei și care străbate treptele evoluției, de la viața inocentă printre fiare la erotism, viață pastorală, prietenie umană, trai civilizat de cetate, eroism, boală, moarte¹⁶.

La rândul-i, personajul îngrozitor, cunoscut sub numele de Humbaba în asiriană sau Huwawa în babiloniană veche și hittită¹⁷, este jumătate zeu, jumătate om, chiar dacă numele său este însoțit, în scrierea cuneiformă, de semnul distinctiv al numelor divine. Deși este considerat a fi un fel de căpcăun, el nu are caracterul hibrid al demonilor mesopotamieni. Crescut de zeul Șamaș (al soarelui), lui Huwawa nu i se cunosc părinții decât sub forma de entități ale muntelui (prăpăstii ori peșteri), iar în *Epopeea lui Ghilgameș* îl înfruntă pe erou în episodul semnificativ din *pădurea de cedrii*. Or, tocmai statutul lui Huwawa, acela de paznic al pădurii de cedrii, îl aduce în conflict cu regele din Uruk. Căpcăunul nu și-a ales el rolul de paznic, din contră, a fost pus acolo de zei; după versiunea veche *Ghilgameș*, zeii Werr și Adad l-au ales pentru menirea în discuție, iar după versiunea clasică, mai recentă, zeul Enlil a fost decidentul. Astfel, la începutul coloanei a IV-a din tăblița a III-a, versiunea babiloniană veche – tăblița aceasta, în asiriană, a rămas doar în fragmente, este deci incompletă – textul „spune”: *Să păzească [Pădurea Cedrilor]/ Ca să fie spaima [muritorilor, l-a pus Enlil]*, afirmație regăsită și în tăblița a II-a coloana a V-a din textul asirian: *Să apere Păd[urea] cedrilor./ Enlil l-a numit să fie groază pentru muritori/ Humbaba – urlatul este vuietul furtunii./ Gura sa ca focul, suflarea lui ca moartea!*¹⁸

Pădurea de cedrii este un loc sacru și tainic, interzis oamenilor. Pătrunzând în ea și începând să taie arborii, cei doi prieteni, Ghilgameș și Enkidu o desacralizează – iar, prin aceasta, ei comit un sacrilegiu care trebuie pedepsit cu moartea, iar Enkidu plătește – dar numai după ce cei doi îl înfruntă și îl înving pe străjerul acesteia. Înaintea acțiunii, temerile prietenului sunt mari și se fac auzite: *Cum putem să mergem/ în pădurea*

¹² Drîmba 1985, p. 100.

¹³ Vlăduțescu 1980, p. 21.

¹⁴ Vlăduțescu 1980, p. 131.

¹⁵ Drîmba 1985, p. 100.

¹⁶ Vlăduțescu, 1980, p. 26.

¹⁷ *Gândirea asiro-babiloniană*, p. 106 și 125.

¹⁸ *Gândirea asiro-babiloniană*, p. 106 și 125.

cedrilor?/ Paznicul ei, o, Ghilgameș, este un războinic./ El este puternic, niciodată nu se odih[nește]¹⁹. La aceste lamentații, Ghilgameș răspunde: Pe cel de a cărui nume țările sunt pline de frică./ Vreau să-l biruiesc pe el în Pădurea Cedrilor./ Cît de tare este vlăstarul Urukului/ [aceasta] vreau să audă țările!/ Mîna mea o voi mișca și ea va doborî cedrii./ Un nume ce să rămână vreau să-mi fac!²⁰

Frumusețea și vitejia lui Ghilgameș o fac pe zeița Iștar²¹ să se îndrăgostească de el, dar eroul nostru o respinge, știind că dragostea zeiței aduce după sine moartea. De altfel, Ghilgameș n-o menajează deloc atunci când își argumentează refuzul: *Ca o ruină ești, ce nu dă adăpost omului pe vreme rea./ Ca o ușă dosnică ești, ce nu poate împiedica să intre vîntul și furtuna./ Ca un palat ești, despuiat și jefuit de tâlhari, Ca o cursă ești, ascunsă mișelește vederii./ Ca o smoală aprinsă ești, care arde cumplit pe cel ce o atinge./ Ca un burduf spart ești, ce udă pe cel care-l duce./ Ca o bucată de var ești, ce macină zidurile./ Ca o amuletă ești, ce nu-i în stare să-l apere pe om./ Ca o sandală ești, ce roade piciorul drumețului²².*

Simțindu-se ofensată, Iștar trimite în orașul Uruk un taur celest ca să-l omoare pe Ghilgameș, numai că Enkidu reușește să ucidă animalul. Din cauza faptului că și el a jignit-o pe zeiță, aceasta îi hotărăște moartea, iar în fața trupului neînsuflețit al prietenului său, Ghilgameș se hotărăște să plece în căutarea vieții eterne. Ajuns la capătul pământului, la țărmlul râului pe care trebuie să-l treacă pentru a ajunge la Utnapiștim – singurul supraviețuitor al Potopului, singurul pământeian care a atins nemurirea; de fapt *singurii*, nu *singurul* fiind vorba și de soția acestuia – eroul epopeii cu același nume, se plînge luntrașului care îi dă în schimb niște răspunsuri înțelepte. Iată câteva din lamentațiile lui Ghilgameș: *Șase zile și șase nopți l-am plâns pe prietenul meu./ Iar în a șaptea l-am îngropat./ Groază cumplită m-a cuprins văzându-i sfârșitul care l-a ajuns./ O teamă de moarte m-a cuprins, de aceea am alergat pe câmpie./ Căci moartea lui Enkidu, prietenul meu, mă apasă greu²³.*

După cum se poate observa, cifra șapte – sub forma 6 + 1 – are conotații profunde, religioase și cosmogonice, în lumea Mesopotamiei antice, tot așa cum va avea mai târziu și în orizontul ebraic. Astfel, din chiar primul capitol al *Facerii* aflăm că Domnul Dumnezeu a creat lumea în șase zile, iar în a șaptea s-a odihnit. De remarcat faptul că, în contextul biblic, la finalul fiecăreia din primele cinci zile ale Creației – după ce Dumnezeu a creat lumina (ziua întâi), cerul (ziua a doua) etc.; mai precis toate din cer și de pe pământ, dar încă nu omul – textul sacru ne spune: *Și a văzut Dumnezeu că este bine*. Numai la finalul celei de-a șasea zile, după plămădirea ființei umane, *a zis Dumnezeu că e bine foarte*.

După dialogul dintre Ghilgameș și Utnapiștim și după ce acesta din urmă face o descriere a Potopului – într-un text cu cincisprezece secole mai vechi decât cel din Biblie – Ghilgameș este sfătuit să pornească în căutarea *ierbii tinereții și nemuririi*. O găsește, după care se îndreaptă spre Uruk, numai că pe drum un șarpe i-o fură, astfel că eroul nostru nu mai are altă variantă decât să se coboare în *țara din care nu este*

¹⁹ *Gândirea asiro-babiloniană*, p. 125, tăblița a III-a, coloana a III-a.

²⁰ *Gândirea asiro-babiloniană*, p. 127, tăblița a III-a, coloana a V-a.

²¹ Iștar era zeița asiro-babiloniană a dragostei și fertilității, regina cerurilor, o zeiță blândă și puternică, milostivă în fața durerii, care desfăcea efectele vrăjilor, vindeca boli, aducea iertarea de vină și păcate, fiind a treia în trinitatea celebră: Sin (zeu masculin reprezentând Luna), Șamaș (Soarele), Iștar (Venus). Este echivalentul zeiței sumeriene Inanna. În plus, Iștar era mai presus de toate asociată cu sexualitatea, cultul ei religios implicând prostituția sacră.

²² Drîmba 1985, p. 101.

²³ Drîmba 1985, p. 101.

întoarcere spre a afla tainele ultime ale vieții și ale morții. Deși nu poate atinge tărâmul respectiv, poate, în schimb, vorbi cu spiritul prietenului său, Enkidu, care prin răspunsurile la întrebări îi face o descriere a tărâmului *acela*²⁴.

După ce, într-o primă abordare, am tratat-o strict în economia epopeii, fără prea multe comentarii, revenim în mod deliberat la călătoria lui Ghilgameș spre Utnapiștim, pe care o analizăm, de data aceasta, ca pe o călătorie inițiativă. Utnapiștim, împreună cu soția sa, se află în *depărtare, la gura râurilor*, dincolo de ținutul oamenilor, iar drumul până la ei este atât de dificil încât numai un om-zeu, precum Ghilgameș – *Două părți din el sunt divine/ o parte-i umană*²⁵ – poate risca o astfel de călătorie. Nu numai că el are de străbătut un drum greu, dar apele morții îi stăvilesc apropierea. Deși *carnea zeilor se află în trupul lui*, eroul nu poate izbândi singur, motiv pentru care încearcă, și reușește, să-l înduplece pe Sursunabu – Urșanabi în asiriană – luntrașul lui Utnapiștim, să-l ajute să treacă apele respective. Ajuns la *gura râurilor*, eroul epopeii eponime îi cere lui Utnapiștim nemurirea, argumentându-și cererea cu tristețea sufletului la pierderea prietenului său: *Prietenul nou pe care l-am iubit s-a întors în pământ! / Au trebuie ca și eu să zac jos, să nu mă mai scol în vecii vecilor?*²⁶

Mișcat de atâta suferință personală, Utnapiștim îl sfătuiește să culeagă din adâncul apelor iarba vieții, numai că – după cum am arătat în rândurile de mai sus – aceasta-i este furată de un șarpe în drumul său de întoarcere spre Uruk. Aici nu este vorba despre un eșec personal al eroului nostru, ci de o problemă ontologică: omul, fiindă muritoare nu poate câștiga nemurirea. E adevărat, Ghilgameș avea două părți divine, dar și una umană, iar condiția sa de om, de fiindă cu finitudine, îl stopează în tentativă.

În coordonate nu prea mult diferite, Ghilgameș a plecat novice – ca om: *semeț ca un taur sălbatec, care nu lasă pe fiu tatălui său, nu lasă pe fecioară mamei sale, pe fiica ostașului, pe soția starostelui* – și se întoarce ca un inițiat care nu-și mai tulbură semenii și care își spune: *Au clădim noi casă pe vecie? // Au durează la nesfârșit ura în țară? / Au pentru vecie se umflă râul și potopește?*²⁷ Tocmai această nouă cunoaștere, cea a limitelor omenești, poate fi privită ca adevărata cunoaștere, una a capacităților diferite, uman-limitate, divin-nebănuite.

Simbolic, sub specia unei simbolistici religioase – nu doar ca demers urbanist-arhitectonic – Ghilgameș cel întors acasă construiește *zidul împrejmuțului Uruk*, împreună cu *altarul cel sfânt al veneratului Eanna* și cu *zidul lui exterior, pe care nimic nu-l poate egala*²⁸. Se prea poate ca *zidul* să trimită la atributele puterii, în sensul că un suveran – rege din Uruk sau din orice parte a lumii – își poate arăta puterea, însă numai la nivelul „solului”, al pământescului, dacă admitem mesajul mesopotamian, anume că omul este făcut din lut. Așadar, în coordonate umane – reluăm formularea: la nivelul pământescului – oamenii pot deveni eroi de legendă sau de epopee, pot fi văzuți și admirați ca niște conducători cu însușiri de semizeu – *Două părți din el sunt divine/ o parte-i umană*; ba chiar *carnea zeilor se află în trupul lui* –, dar ei nu pot stăpâni *pădurea de cedri*, cea aflată într-un alt plan ontologic, cu alte cuvinte, nu într-un regat mundan, ci în împărăția Divinității.

²⁴ Drîmba 1985, p. 102.

²⁵ Vlăduțescu 1980, p. 131.

²⁶ Vlăduțescu 1980, p. 132.

²⁷ Vlăduțescu 1980, p. 132-133.

²⁸ Vlăduțescu 1980, p. 133; cf. *Epopeea lui Ghilgameș*, I, col. I, 1, 2, 5; col. II, 8, 12, 17, 18; col. VI, 26-29, 33-35; I, col. I, 9-11 în Vlăduțescu 1980.

Bibliografie

- Abrudan 1994 – D. Abrudan, E. Cornițescu, *Arheologie biblică*, București, 1994.
- Cocagnac 1995 – M. Cocagnac, *Simbolurile biblice. Lexic teologic*, București, 1997.
- Dicționar Biblic* 1995 – *Dicționar Biblic*, Oradea, 1995.
- Drîmba 1985 – O. Drîmba, *Istoria culturii și civilizației*, vol. I, 1985.
- Eliade 1991 – M. Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I, București, 1991.
- Gândirea asiro-babiloniană* 1975 – *Gândirea asiro-babiloniană în texte*, studiu introductiv: Constantin Daniel. Traducere, notițe introductive și note: Athanase Negoită, București, 1975.
- Ittu 2001 – C. Ittu, *Semnale de telegraf*, Sibiu, 2001.
- Ittu 2008 – C. Ittu, *Vademecum biblilic*, Sibiu – Alba Iulia, 2008.
- Moldoveanu 1995 – N. Moldoveanu, *Dicționar biblic de nume proprii și cuvinte rare*, București, 1995.
- Szabó 1981 – J. Szabó, „*Cedrus Aeternitatis Hieroglyphicum*” (*Iconology of a Natural Motif*), în *Acta Historiae Artium, Academiae Scientiarum Hungariae*, Tomus XXVII, Fasciculus 1–2, Budapest, 1981.
- Vlăduțescu 1980 – Ghe. Vlăduțescu, *Introducere în istoria filosofiei Orientului antic*, București, 1980.

The Cedar in the biblical scripts and in the cuneiform tablets

Abstract

The aim of this study is to analyze examine the role and the importance of the cedar tree in the cuneiforms texts as well as in the Bible. According to sources, the cedar cannot be regarded only as a tree, but also as an important element of the ancient religious beliefs, its theological symbolic being extremely rich. The author tries to scrutinize all these aspects both in the prephilosophical cuneiform texts, and in the Old Testament scripts.